

FAZANTEN

houden als liefhebberij

Tekst en foto's:
Jan Willem Schrijvers

Foto boven: Prelaat fazant (*Lophura diardi*).

HERKOMST EN LEVENSGEWOONTES VAN WILDE FAZANTEN

Fazanten zijn wilde hoenderachtige vogels die van oorsprong allemaal uit Azië komen. Een uitzondering hierop is de Kongo pauw die uit Afrika komt. (Bij de fazanten horen ook de kamhoenders en de pauwen.)

Ieder soort heeft zijn eigen kenmerken en levensgewoonte. Er zijn soorten die in tropische regenbossen leven, maar er zijn ook soorten die in de bergen op koude vlaktes leven. Hier moeten we als liefhebber bij de verzorging en de huisvesting rekening mee houden. (Wel of geen nachthokken, al of niet verwarmd.) De meeste soorten leven op en rondom de bergen met een bosachtige vegetatie, waar ze veel bessen, groenvoer en zaden kunnen vinden. Het is van het grootste belang om je eerst te verdiepen in de gewoontes en leefomstandigheden van de soorten die je wilt gaan houden. Alleen met de goede huisvesting zullen deze mooie vogels goed tot hun recht komen en zich gaan vermeerderen.

FAZANTEN IN VOLIÈRE MILIEU

In het verleden waren er enkele 'fazanten farms' die voornamelijk de ons zo bekende bosfazant (ook wel ringnek fazanten genoemd) kweekten. Op deze farms werden de fazanten gekweekt voor de jachtsport. Ze werden in het najaar massaal losgelaten in de velden en andere jachtgebieden om dan voor de sport afgeschoten te kunnen worden. Enkele ontsnapten aan de jagers en mede hierdoor zien we nu ook nog altijd verwilderde fazanten rondlopen in onze velden en langs de bosranden. Deze fazanten zien ook nog kans om zich te vermeerderen. Het zijn echter geen inheemse vogels.

Tevens worden ze ook nog wel eens gehouden om hun mooie veren. Ieder jaar zie ik Prins Carnaval weer lopen met prachtige koningsfazant veren op zijn steek.

De meeste liefhebbers houden echter fazanten omdat ze het bijzondere en vooral ook heel mooie vogels vinden. Mits goed verzorgd, kun je 10 tot soms wel 20 jaar plezier hebben van een fazant.

DE HUISVESTING

Ik ben zelf van mening dat fazanten het beste en mooiste tot hun recht komen in een gesloten, met netten overdekt perk of een volière.

Loslopen tussen bijv. kippen wordt wel gedaan, maar dan moet je ze leewieken of kortwieken. Ik heb hier nog nooit succes mee gehad; ze komen bijna altijd weg door te ontsnappen. Bij het kiezen van de soorten die we willen gaan houden moeten we opletten of ze een gesloten of ook in een open volière gehouden kunnen worden.

**Links: Zilverfazant.
(*Lophura nycthemera*)**

Een open of gesloten volière

Een open volière is een perk/volière zonder binnenverblijf. Een schuilhokje om het voer droog te houden en om je vogels een veilige slaappleaats uit de wind te geven zijn wel noodzakelijk.

Een gesloten volière of dichte volière heeft een ruim, overdekt en gesloten nachthok. Bij koud weer kunnen ze eventueel verwarming in hun nacht /daghok hebben. Voor tropische soorten dien je dus een groter dag/nachtverblijf te hebben, waar je zorgt dat de temperatuur boven de 5 graden blijft.

Waar moeten de volières aan voldoen

Je moet de vogels in de buitenren goede schuilmogelijkheden aanbieden door bijv. goede beplanting. Indien meerdere volières naast elkaar staan, moet je een muurtje of rieten afscheiding maken, zodat de hanen elkaar niet de hele dag zien. Je moet een gelegenheid maken om op een zonnig plekje een zandbad te kunnen nemen. Ook dien je er voor te zorgen dat er stevig gaas of net om de volière zit, om te voorkomen dat ze ontsnappen en ook om eventuele roofdieren buiten te houden.

De soorten in de ren met medebewoners

Bij de meeste soorten fazanten kun je maar één koppel bij elkaar zetten. Met 2 koppels, ook al zijn het andere soorten fazanten, gaat bijna altijd mis. Er zijn wel soorten waar je - mits er genoeg ruimte is - andere vogels bij kunt zetten, zoals duiven, kwartels, spreeuwen of andere zangvogels. Soms worden ook wel parkieten samen gezet met fazanten. Meestal zal dit geen probleem zijn.

DE AANSCHAF

Soms wordt er wel eens gezegd: begin met eenvoudige soorten. Mijn mening is dat er geen eenvoudige soorten bestaan. (Wel goedkopere of gemakkelijk te kweken soorten.) Alle fazanten zijn wilde vogels en hebben veel aandacht van de liefhebber nodig.

Waar moet je op letten bij de aanschaf

Eerst moet je weten welke soort je wil gaan houden. Laat je niet verleiden door het mooie uiterlijk van de vogel, maar kijk of de vogel (het soort) bij je past. Er zijn hele felle soorten bij en niet iedereen vindt dit even leuk. Heb je eenmaal het besluit genomen welk soort je wil hebben en de huisvesting is klaar dan kun je gaan kopen.

**Rechts: Swinhoe's fazanten.
(*Lophura swinhoei*)**

Waar ga je kopen

Koop bij een serieuze liefhebber en het liefst onverwante vogels.

Koop alleen (heel belangrijk!) raszuivere vogels. Er is veel rommel te koop, let dus goed op.

Koop alleen gezonde vogels. Kijk naar de algemene conditie; zijn de tenen recht of zitten alle tenen wel aan de poot. Is de vogel niet te mager en heeft hij schone veren en een gladde schone huid. Zijn de ogen helder en is de keel schoon. Ik kijk ook altijd naar de slagpennen in de vleugels. Strepen duiden op een gebrek of ziekte tijdens de groei of de wisseling van deze pennen. Vraag gerust wat er aan gemankeerd heeft.

Koop alleen geringde vogels. Iedere serieuze liefhebber ringt zijn vogels.

Koop bij liefhebbers die bijv. bij Aviornis aangesloten zijn en vraag naar de bloedlijnen.

Vraag hulp van ervaren liefhebbers of koop of bestel je vogels bij bijv. Fazanterie De Rooie Hoeve in Heeswijk. Daar kun je heel veel soorten zien met bovendien ook de ouderdieren en ze hebben alleen maar raszuivere soorten. Ook voor vragen en hulp achteraf is dit een geweldig adres om fazanten te kopen. Tevens ben je bij serieuze liefhebbers vaak zeker dat je een koppel koopt. Deze liefhebbers laten DNA testen doen op hun vogels door middel van verencontrole

en kunnen je helpen om aan onverwante koppels te komen.

Tot slot vraag of je wat voer mee mag nemen voor de eerste week zodat je geleidelijk op je eigen voer over kunt gaan. Meestal hoeft je dat niet eens te vragen.

**Links: Haan van de Lady Amherst fazant.
(*Chrysolophus amherstiae*)**

Rechts: Kopstudie Blauwe Oorfazant haan (*Crossoptilon auritum*).

HET VOEREN

Er zijn 3 manieren:

1. Volle bak. Dit is de hele dag voer ter beschikking stellen, bijv. met een trappak.
2. Half volle bak. Dit is de hele dag bijv. korrels ter beschikking stellen en 's avonds met granen en andere lekkernijen bijvoeren.
3. Afgemeten voeren.

Indien mogelijk heeft dit mijn voorkeur. Iedere ochtend voeren bijv.

met fazantenkorrel tot ze net genoeg hebben. 's Avonds afvoeren met fazantenkorrel en bijv. tortelduivenvoer. Zo snel de eerste naar de drinkpot loopt of ze worden kieskeurig, dan hebben ze genoeg gehad en stop ik met voeren. Het voordeel is dat ze dan minder aanvetten, minder kieskeurig zijn en de hele dag toch wat actiever zijn. Tevens heb je dan de mogelijkheid om ze even te observeren en zul je, indien ze ziek worden of iets mankeren, dit sneller in de gaten hebben. Nog een voordeel is dat ze dan ook wat tammer worden.

Links: Bosfazant haan.

Fazanten hebben ook groenvoer nodig. Ik kweek hiervoor zelf sla en andere bladgroenten en wortelen (worden geraspt). Ook geknipte jonge brandnetelbladeren houden de fazanten gezond.

Grit en andere minerale stoffen hebben ze ook dagelijks nodig. Ik gebruik hiervoor duivengrit rood en wit gemengd, scherpe maagkiesel en duiven mineralenkorrel, zoals anti-velde.

Tevens verrijk ik het voer regelmatig afwisselend met levertraan, lookolie, tarwekiemolie of ook wel eens met Roosvicee®. Deze plakkerige vloeistoffen

meng ik dan door de granen en daarna strooi ik biergist over de plakkerige massa. Op deze manier voorkom ik kromme borstbenen en krijgen de fazanten een prachtige glans over de veren.

Het is ook handig om op deze manier - in plaats van biergist - geneesmiddelen of vitamines toe te dienen.

Met het voeren van fazanten moeten we er wel rekening mee houden dat het geen kippen zijn. Kippen hebben heel ander voer nodig dan fazanten. Koop daarom fazantenkorrel of sierhoenderkorrel van een bekend merk, bijv. Kasper Faunafood. Dit voer is speciaal samengesteld voor fazanten en sierhoenders. Hier zijn diverse verschillende voeders voor diverse leeftijden zoals eerste opfok

en dan voor 3 à 4 weken oud tot ze volwassen zijn. Daarna onderhoudsvoer of kweek- of ruivoer. Koop nooit te veel voer in een keer. Voer kan ook bederven en trekt ratten en muizen aan.

Let hierbij heel goed op dat u geen fazantenvoer koopt wat bestemd is om fazanten snel vet te mesten!

Verder geef ik ze wat kippen en (tortel)duivengraan; dit voornamelijk om ze te verwennen en tammer te maken.

**Links: Swinhoe's fazant.
(Lophura swinhoei)**

ZIEKTEN

Hierbij zijn drie zaken van belang:

1. De belangrijkste is preventie (lees: voorkoming)
2. De herkenning.
3. De behandeling.

Veel ziektes kun je voor een groot gedeelte voorkomen door van te voren maatregelen te treffen om de fazanten gezond te houden.

Wat kun je zoal doen

Zorgen voor gezond en vers voer.

Zorgen voor schoon water uit een schone drinkpot.

Zorgen voor een goede hygiëne.

Zorgen dat er niet zomaar vreemde vogels of andere dieren bijgezet worden.

Zorgen dat de hokken niet overbevolkt zijn.

Regelmatig de mest controleren of laten controleren op coccidiose en wormen.

Neem de tijd om je dieren regelmatig te observeren.

Hoe herkennen we een zieke vogel

Kijk altijd naar de mest. Als deze te dun is en ook nog eens stinkt dan is er iets mis. Gezonde vogels zijn actief, alert en kijken met een levendige blik uit hun ogen. Zieke vogels zitten vaak bol of kunnen zelfs vervuild raken, verstopen zich, hebben bleke kammen of lellen, snotteren of hebben dikke koppen vol slijm in de keel.

Let ook op schurft, bloedarmoede door bloedluizen

Rechts: Kopstudie van een Chinese jachtfazant of bosfazant haan.

De behandeling

Vraag hulp bij een dierenarts die verstand van vogels heeft. Als je vogels gaat behandelen zonder tussenkomst van een dierenarts, wees dan wel zeker van wat je doet. Hier worden veel fouten gemaakt door te veronderstellen dat wat goed voor een kip is ook goed voor een fazant is. Ik doe zelf regelmatig

mestonderzoeken op wormen en coccidiose en behandel dan, indien nodig, zonder tussenkomst van de dierenarts de vogels met middelen die ik wel bij hem koop. Bij iedere twijfel waar ik geen verklaring voor heb, ga ik naar de dierenarts. Dat is altijd goedkoper dan maar afwachten tot het te laat is. Zaken die ik zelf doe zijn o.a. wonden dichtnaaien - mits niet te groot; gebroken poten spalken; mest onderzoek en onderzoek aan de veren en huid en eventueel in de bek.

KWEKEN EN BROEDEN

De kweektijd is de mooiste tijd van het jaar voor de fazantenhouder. Het is dan wel zaak dat de liefhebber er voor gezorgd heeft dat zijn fazanten in supervorm zijn. Dat begint in de nazomer al met ervoor zorgen dat de vogels goed door de rui komen, ze vol energie zitten maar beslist niet te vet zijn. Je moet de koppels op tijd aan elkaar laten wennen en zorgen dat ze gewend zijn aan de ruimte of de volière waar we in willen kweken.

Als de liefhebber dit allemaal goed voor elkaar heeft, dan kan hij in de paartijd genieten van het roepen en baltsen van zijn vogels die dan op hun mooist zijn.

Er is niks zo leuk als een fazant met jongen in je volière en de jongen zullen ook - zeggen sommige deskundigen - een veel betere interpretering hebben wat betreft fazantengedrag.

Boven en rechts: Natuurbroed.

Onder rechts: Kuikens uit de broedmachine.

Helaas lukt het vaak niet om goede resultaten te boeken met natuurbroed. Dit kan veel redenen hebben; bijv. de omgeving is niet rustig genoeg, het klimaat werkt niet mee enz. De fazanten kunnen ook nog te jong zijn of niet goed in vorm. Om voldoende jongen te kweken, rapen we de eieren en leggen deze onder een broedse kip, bijvoorbeeld een Zijdehoentje of Wyandotte, of we broeden met een broedmachine de eieren uit. Waar we wel voor moeten zorgen is dat de broedeieren niet te oud zijn en goed genummerd, zodat je precies weet uit welk koppel het ei een eventueel jong komt. Maak

broedeieren nooit schoon met water om beschadiging van de cuticula (een dun, organisch laagje dat de buitenkant van het ei bedekt) en de poriën van het ei te voorkomen.

Voor de liefhebbers die met kippen broeden of willen gaan broeden, wil ik er op wijzen dat fazantenkuikens ook niet met kippenkuikens te vergelijken zijn. Ze zijn en blijven schuw, wat voor wilde vogels van levensbelang is. Ze lopen vaak ver van het kloekje weg. Ze zijn ook snel vliegvlug en kunnen dan gemakkelijk zoek raken. Als ik een kip gebruik, zet ik die in een ren waar de fazanten kuikens niet uit kunnen. Dit is belangrijk, want anders raak je er beslist een deel kwijt aan roofdieren, of omdat de kuikens de kloek niet meer terug vinden om dat ze te ver weggelopen of gevlogen zijn.

Boven: Zilverfazant (*Lophura nycthemera*).
Rechts: Zuid-Kaukasische fazant, haan.

De fazanten die ik in de broedmachine heb uitgebroed, zal ik kunstmatig moeten opfokken. De eerste uren laat ik het kuiken nog rustig in de uitkomstlade tot het helemaal droog is en goed op de pootjes kan staan. Daarna begint de eerste selectie al. Kuikens die niet in orde zijn en ernstige afwijkingen vertonen worden meteen verwijderd; de rest gaat naar een groot, omgebouwd terrarium, waar ik doormiddel van warmtematjes en -lampen voor een goede temperatuur kan zorgen. Hier blijven ze 3 weken en worden gevoerd met opfokkorrel voor sierhoenderkuikens, waaraan ik dan zelf nog met een oude koffiemolen fijngemalen granen toevoeg en tevens wat eivoer en universeel voer.

De temperatuur bouw ik langzaam af en als ze na 3 weken vliegvlug zijn en voldoende veren hebben, gaan ze naar een ander verblijf. In mijn geval is dat een duivenhok. Hier heb ik een biggenlamp in branden en veel stro en zand op de grond, zodat ze zich heerlijk kunnen verstoppen, een zandbad nemen en ook veel bewegingsvrijheid hebben. Om onderling geruzie te voorkomen, verduister ik het hok enigszins. In dit hok blijven ze tot ze de ringen niet meer verliezen. Als ze eenmaal zo ver zijn dat de ringen stevig blijven zitten, gaan ze naar buiten in het jonge-vogel-rennetje. Hier mogen ze verder uitgroeien en blijven ze zitten tot ik ze zelf kan plaatsen of dat ze naar andere liefhebbers verhuizen.

Ik controleer de mest van de jonge fazantjes 2 x in de maand zelf op wormen en coccidiose met behulp van een microscoop. Alleen indien het nodig is dan kuur ik er tegen.

SOORTEN

Er zijn diverse soorten fazanten en de meest bekende zullen de kraagfazanten zijn: de Goud- en Lady Amherst fazanten. Verder de staartfazanten, zoals de koningsfazant en de bosfazantsoorten. Dan zijn er nog de hoenderfazanten, zoals de Swinhoe- en de zilverfazant enz.

Als je ook met fazanten wilt beginnen, word dan lid van een club. Een heel goede club is Aviornis. Deze vereniging heeft een eigen goedgekeurde ringendienst en kan je op een goedkope manier aan de juiste ringen helpen. Tevens is er veel kennis tussen de leden onderling, die ook graag met nieuwe leden gedeeld wordt.

Sommige fazantensoorten beginnen door de importstop zeldzaam voor ons te worden. Ook het onderling kruisen van soorten door liefhebbers heeft er voor gezorgd dat van sommige soorten bijna geen zuivere vogels meer ter beschikking zijn. Om deze soorten toch te behouden en raszuiver te houden heeft de WPA (ook een fazantenvereniging) een speciaal fokprogramma voor diverse soorten in het leven geroepen. De jongen van deze soorten worden dan onderling uitgewisseld aan de leden, zodat deze soorten niet verloren gaan.

HET CONSERVATIE PROGRAMMA

Onder de Aviornis vleugel is het '5000 ringen plan' voor kraagfazanten opgesteld. Het gaat met de raszuiverheid van de goudfazant en de Lady Amherst fazant heel slecht en er is gelukkig op tijd ingegrepen, door een groot aantal zuivere fazanten uit te zoeken en koppels daarvan, geringsd met een speciale ringenserie, te verdelen onder de leden die mee willen doen. Deze leden zorgen er zo voor dat er nog voldoende raszuivere fazanten overblijven. (De zuivere Lady Amherst fazanten zijn heel zeldzaam of misschien zelfs wel helemaal niet meer te vinden in Europa.) Probeer dus om alleen te kweken met raszuiver vogels.

Veel plezier met je fazanten!

Kijk voor meer info op <http://parkvogeltuिन.come2me.nl/>

Onder: Grote gekuifde Borneo vuurrug fazant (*Lophura ignita nobilis*).

